

Кінащук А. В.,
аспірант

Рівненського державного гуманітарного університету

ТИПИ МІЖМОВНИХ СПІВВІДНОШЕНЬ ІРРАЦІОНАЛЬНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)

Анотація. Статтю присвячено опису типів міжмовних співвідношень ірраціональних фразеологізмів на матеріалі української, англійської та німецької мов. У дослідженні виокремлено нову тематичну групу фразеологізмів – ірраціональні фразеологізми – та здійснено їх зіставний аналіз за семантичним, структурно-граматичним та компонентним аспектами. Установлено, що міжмовні співвідношення ірраціональних фразеологізмів в українській, англійській та німецькій мовах презентовані повними еквівалентами, частковими еквівалентами, фразеологічними аналогами та безеквівалентними фразеологічними одиницями.

Ключові слова: ірраціональні фразеологізми, міжмовні співвідношення, повні еквіваленти, часткові еквіваленти, фразеологічні аналоги, безеквівалентні фразеологічні одиниці.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток фразеології як лінгвістичної дисципліни упродовж останніх десятиліть характеризується поступовою диференціацією предмета дослідження та методикою його вивчення. Цьому процесу відповідає і загальна тенденція розвитку лінгвістичної теорії від простого і первинного рівня до більш складного та похідного. До останнього належить зіставний аналіз різних мов, результати якого є важливими для теоретичного та прикладного мовознавства. Застосування зіставного аналізу з метою дослідження фразеологічних груп споріднених та неспоріднених мов утворює особливий розділ фразеологічної теорії – зіставну фразеологію, що зосереджує свою увагу на виявленні подібностей та відмінностей у фразеологічному складі різних мов (див. [1; 2; 3] та ін.).

Актуальність обраної теми зумовлена загальним антропоцентричним спрямуванням сучасних семантичних теорій та тенденцією до поглибленого вивчення лексико-семантичних систем споріднених та неспоріднених мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематичні групи фразеологічних систем різних мов неодноразово потрапляли у поле зору лінгвістів, які здійснювали аналіз фразеологізмів на позначення: а) концепту ЛЮДИНА в українській, російській та німецькій мовах, зосереджуючи увагу на структурно-семантичних та функціональних особливостях фразеологізмів у кожній із зазначених мов та виокремлюючи еквівалентні, частково еквівалентні та безеквівалентні співвідношення [4]; б) здібностей людини в українській, англійській, французькій, російській мовах в аспекті аналізу повних еквівалентів, аналогів та безеквівалентних одиниць за такими параметрами: значення, структурно-граматична будова, образна основа, функціонально-стилістична та експресивно-емоційна конотації [5]; в) візуального (зорового) сприйняття в українській, хорватській та російській мовах, у яких простежуються реакції носіїв на суспільні події в аспекті натуральних («актуалізованих») та конвенціональних («неактуалізованих») фразеологічних одиниць [6].

Сьогодні стоїть питання про об'єднання методологічно суміжних напрямів, які займаються проблемами опису типів міжмовних співвідношень фразеологізмів у споріднених та неспоріднених мовах. Доцільність такого підходу зумовлена необхідністю комплексного аналізу фразеологічних одиниць різних тематичних груп, покликаною з'ясувати особливості кодування та розподілу інформації про національно-мовні картини світу носіїв зіставлюваних мов.

Мета статті – схарактеризувати типи міжмовних співвідношень ірраціональних фразеологізмів в українській, англійській та німецькій мовах.

Мета дослідження зумовлює необхідність розв'язання таких **завдань**:

– висвітлити стан розроблення проблем, пов'язаних із зіставленням фразеологічних систем в аспекті міжмовних досліджень, та обґрунтувати засади зіставного аналізу фразеологічних одиниць споріднених та неспоріднених мов;

– уточнити поняття «ірраціональні фразеологізми» та схарактеризувати основні параметри зіставлення ірраціональних фразеологізмів в українській, англійській та німецькій мовах;

– з'ясувати типи міжмовних співвідношень ірраціональних фразеологізмів у мовах зіставлення;

– визначити перспективи подальших досліджень ірраціональних фразеологізмів.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до вихідної гіпотези дослідження допускається, що будь-яке зіставлення вимагає виконання принаймні двох умов: наявність бази зіставлення (певна база тотожностей, на фоні яких визначаються подібності та відмінності); застосування єдиного аспекту та понятійно-термінологічного апарату під час опису усіх зіставлюваних об'єктів [3, с. 7].

Зазначається, що під час зіставлення двох різних фразеологічних систем варто звертати увагу на те, що такі категорії, форми і засоби інших мовних рівнів мають різну значущість у системі мови. Тому подібність, віднайдена за допомогою безпосереднього спостереження із застосуванням системного підходу, може виявитися навпаки розбіжністю [там само, с. 14].

Такі особливості зіставного дослідження демонструють його ускладненість, опосередкованість та багатоплановість, із чим пов'язуємо також і певну апроксимативність (приблизність) аналізу та його результатів. Уважаємо, що чітке поняття відповідності не може бути вживаним у контексті фразеологічних досліджень, оскільки кожна фразеологічна одиниця посідає своє специфічне місце та має власне значення, яке не повторюється у незмінному вигляді в іншій мовній системі. Тому має місце відносна відповідність, яка розкриває особливості національно-мовних картини світу представників різних культур.

Обґрунтування національно-мовної картини світу передбачає залучення до аналізу тих сегментів словникового скла-

ду мови, які характеризують як вузькі національно-ідентичні, так і широкі міжнаціональні концепти, з-поміж яких **іраціональні фразеологізми** (далі – ІФ) – усталені словосполучення, які позначають стан, у якому людина не може пояснити та осягнути причини своїх вчинків, думок, здогадок тощо, пор.: укр. *учувати серцем* «помічати що-небудь, здогадуватися про щось підсвідомо, інтуїтивно», англ. *sixth sense* “a supposed intuitive faculty giving awareness not explicable in terms of normal perception”, нім. *eine lichte Augenblicke haben* “nur zeitweilig klare Gedanken fassen können; (scherzhaft) einen guten Einfall haben” тощо. Матеріалом дослідження слугували дібрані методом суцільної вибірки 35 фразеологічних одиниць на позначення концепту ІРАЦІОНАЛЬНІСТЬ, з яких 11 – української мови, 13 – англійської та 11 – німецької.

Міжмовні відповідності ІФ установлюватимемо в межах семантичного, структурно-граматичного та компонентного аспектів [1, с. 97]. Основними параметрами, які визначають ступінь міжмовної відповідності зіставлюваних фразеологічних одиниць на семантичному рівні, слугують такі: сигніфікативно-денотативне значення (засвідчує належність найменування до конкретного об'єкта або до класу позначуваних об'єктів); суб'єктивно-оцінна (характеризує ставлення людини до об'єкта, виражене мовними засобами експліцитно чи імпліцитно), функціонально-стилістична (визначає належність до певного функціонального стилю) та емоційно-експресивна (позначає образ, на якому побудований фразеологізм) конотації. У межах структурно-граматичного аспекту беруться до уваги структурні моделі іраціонального фразеологізму, що базуються на структурних моделях вільних словосполучень. Під компонентним складом (компонентний рівень зіставного аналізу) розуміємо належність фразеологізму до певного частиномовного класу (субстантивні, дієслівні тощо) залежно від того, якою частиною мови виступає головне слово у словосполученні. За цим показником умовно виокремлюють тотожні, близькі за семантикою та різномірні елементи у складі зіставлюваних фразеологічних одиниць [там само, с. 97].

Характеристика міжмовних співвідношень фразеологізмів передбачає аналіз повних еквівалентів, часткових фразеологічних еквівалентів, фразеологічних аналогів, а також безеквівалентних іраціональних фразеологізмів, що не мають відповідників в інших мовах.

До повних еквівалентів належать іраціональні фразеологізми, які мають однакове сигніфікативно-денотативне значення, суб'єктивно-оцінну, функціонально-стилістичну та емоційно-експресивну конотацію, структурно-граматичну організацію та компонентний склад, пор.: *шосте чуття, sixth sense* та *sechster Sinn*. З'ясовано, що у всіх фразеологізмах цього ряду збігається їхнє сигніфікативно-денотативне значення, вони належать до міжстильових одиниць та побудовані на однаковому образі інтуїтивного відчуття. Структурно-граматична організація відповідає єдиній моделі: числівник + іменник, субстантивний клас, збігається і компонентний склад іраціонального фразеологізму за планом вираження. Ще одним прикладом повних відповідників іраціонального фразеологізму є *третьє око, third eye, das dritte Auge*, у яких також збігається компонентний склад, сигніфікативно-денотативне значення, позитивна суб'єктивно-оцінна конотація, емоційно-експресивна конотація (грунтується на однаковому образі містичного інсайту), функціонально-стилістична конотація (усі досліджувані фразеологічні одиниці належать до міжстильових одиниць).

Структурно-граматична організація досліджуваних фразеологічних одиниць відповідає однаковій моделі субстантивного класу: числівник + іменник.

Часткові фразеологічні еквіваленти характеризуються незначними розбіжностями у плані вираження, які стосуються компонентних чи морфологічних особливостей. Серед часткових фразеологічних еквівалентів виокремлюємо три підгрупи: фразеологічні одиниці, що розрізняються лише одним компонентом суміжної семантики; фразеологічні одиниці, що розрізняються одним компонентом суміжної семантики за наявності варіантних компонентів, які не впливають на інші аспекти фразеологічного значення; фразеологічні одиниці, що мають деякі морфологічні розбіжності у вживанні частин мови та категорії числа тощо.

До першої підгрупи належать іраціональні фразеологізми *робити щось у пориві* «у стані сильного збудження, піднесення, хвилювання»: *Усі присутні в єдиному пориві піднімаються з своїх місць* [7], *do something on an impulse* «an instinctive drive»: *he bought it in impulse* [8], *einen Impuls zu etwas haben* «innere Regung»: *Er tat es in einem plötzlichen Impuls* [9], оскільки збігається їхнє сигніфікативно-денотативне значення (внутрішній необґрунтований порух), емоційно-експресивна конотація (емоція захоплення побудована на образі руху), функціонально-стилістична конотація (приналежність до міжстильових одиниць), суб'єктивно-оцінна конотація (позитивна, урочиста оцінка раптових вчинків), структурно-граматична організація (дієслово + прийменник / частка + іменник). Відзначено незначні розбіжності у компонентному складі досліджуваних одиниць, де в українському фразеологізмі реалізований компонент *порив* «нестримне бажання, прагнення зробити що-небудь, досягти певної мети; потяг до чогось, раптове внутрішнє збудження, приплив енергії; піднесення, запал» [7], на відміну від англійського *impulse* «a sudden strong and unreflective urge or desire to act» [10] та німецького *der Impuls* «innerer geistiger Anstoß, (zufällige) Regung» [11]. Тому досліджувані іраціональні фразеологізми різняться суміжним компонентом *порив* vs. *impulse* vs. *der Impuls*, який не впливає на сигніфікативно-денотативне значення фразеологічних відповідників. Дієслівні компоненти реалізують суміжність на основі гіперо-гіпонімічних відношень: *do – buy, haben – tun, робити – підніматися*.

До другої підгрупи часткових еквівалентів належать ІФ *стрельнула до голови думка* «раптово виникла, з'явилася в свідомості думка»: *Стрельнула йому до голови думка спорудити небачену в Новгороді палату* [7]; *to shoot from the hip* «to make a snap decision, to act or react impulsively, intuitively, or spontaneously»: He is a competitive guy who shoots from the hip and commands huge respect from his players [10]; *aus der Hüfte schießen* «schnell und unüberlegt handeln»: *Männer schießen viel fach aus der Hüfte, lassen sich eher von heißen Tipps verführen, ohne die harten Fakten hinter solchen Empfehlungen zu prüfen* [9]. Словникові статті демонструють, що сигніфікативно-денотативні значення досліджуваних фразеологізмів збігаються (раптове рішення чи думка), позитивна суб'єктивно-оцінна та емоційно-експресивна конотації (радісне захоплення від раптового рішення, яке побудоване на основі образу неочікуваності) є однаковими. За структурно-граматичною організацією зіставлювані ІФ збігаються: дієслово + прийменник + іменник, однак значними є розбіжності у компонентному складі, що дозволяє ідентифікувати обрані фразеологізми частковими еквівалентами другої підгрупи. В українському фразеологізмі

реалізовано компоненти *голова* та *думка*, тоді як в англійському та німецькому відповідниках – компоненти тотожної семантики *hip* та *die Hüfte*.

Прикладом часткових фразеологічних еквівалентів третьої підгрупи є фразеологізми *нутром чути* «підсвідомо, інтуїтивно відчувати що-небудь»: *Душком від тебе антирадянським припахас. – А ти хіба з тих, що приносять?» – Ні, я з тих, що нутром чують* [7], *feel in one's bones* «(have an intuition or hunch about something): *Something bad is going to happen tonight – I can feel it in my bones* [8], *aus dem Bauch kommen* «etwas mit dem Bauch begreifen»: *Sie vertraut weniger ihrem Kopf als vielmehr ihrem Bauch* [9], у яких виявляється збіг за усіма параметрами, однак мають місце розбіжності за компонентним складом, де в англійській мові наявний займенник *one's*, а в німецькій – приєдник *aus*.

Ще одним прикладом часткових еквівалентів третьої підгрупи є ІФ *чутти носом* «інтуїтивно відчувати»: *А я з такими панькатися не збираюся. Контру носом чую і спуску не даю* [7], *follow one's nose* «(trust to one's instincts): Then it's a question of following your nose along the winding ridge ahead, savoring the views [10], etwas im Urin spüren «etwas intuitiv erkennen, etwas ahnen, genau spüren»: Eine gewisse Logik der Entwicklung sei es, dass es uns auch einmal wieder besser gehen müsse, sagte mein Bruder. Er habe das so im Urin [9]. Під час збігу сигніфікативно-денотативного значення, суб'єктивно-оцінної конотації (позитивна оцінка інтуїтивного передчуття), функціонально-стилістичної (належність до міжстильових одиниць) та емоційно-експерсивної конотації (вияв тривоги на основі підозри) мають місце розбіжності у структурних моделях досліджуваних ІФ. У корпусі англійської мови відзначено розширену видозміну ІФ *follow one's nose* – It was thrilling to find something the old-fashioned way, to track it down, to follow my nose and ears and eyes [10]. Тому структурна модель зіставлюваного ІФ може варіюватися: дієслово + іменник / дієслово + іменник + іменник / дієслово + іменник + іменник + іменник. Крім того, прямим еквівалентом *чутти* в англійській мові є лексична одиниця *feel*, яка відсутня у структурі досліджуваного ІФ. Однак у словнику знаходимо роз'яснення *follow* як «довіряти інстинктам» (тобто відчуттям, а значить – *чутти*) у фразовому сполученні *follow one's nose*. У німецькій мові маємо частковий фразеологічний еквівалент *spüren* «gefühlsmäßig, instinktiv fühlen, merken», що є відповідником до *чутти*, однак у німецькому фразеологізмі реалізовано компонент *der Urin*, що відрізняє фразеологічну одиницю *etwas im Urin spüren* від відповідних еквівалентів української та англійської мов.

До міжмовних аналогів належать ті ІФ, що виражають однакові чи близькі значення, але характеризуються повною розбіжністю або приблизною схожістю внутрішньої форми. Серед фразеологічних аналогів виокремлюють фразеологічні одиниці з приблизною схожістю структурно-граматичної організації та компонентного складу і фразеологічні одиниці з різною структурно-граматичною організацією та різним компонентним складом.

Прикладом фразеологічних аналогів першої підгрупи слугують ІФ *серцем чути* «передчувати що-небудь інтуїтивно, здогадуватися про щось»: *На душі важко, на серці сумно – аж мов нудно... Так буває тоді, як серцем чуєш якесь лихо* [7], *follow one's heart* «(to act according to one's feelings; to obey one's sympathetic or compassionate inclinations): *I couldn't decide what to do, so I just followed my heart. I trust that you will follow your*

heart in this matter [8], *etwas im Gefühl haben* «etwas instinktiv wissen»: *Was den Job angeht, so habe ich ein gutes Gefühl!* [12]. Досліджувані фразеологічні одиниці виявляють збіг за усіма параметрами, крім структурно-граматичної організації: в українській мові – дієслово + іменник, в англійській – дієслово + іменник, у німецькій – дієслово + приєдник + іменник. Відзначаємо приблизну схожість досліджуваних ІФ і в компонентному складі: *чутти* – *follow* – *haben*, *серце* – *heart* – *Gefühl*.

Наводимо приклад фразеологічних аналогів другої підгрупи: *the light dawned (on somebody)* vs. *eine lichte Augenblicke haben*. Фразеологізм *the light dawned (on somebody)* має значення «somebody suddenly understood or began to understand something»: *I puzzled over the problem for ages before the light suddenly dawned on me* [8]. Німецький відповідник *eine lichte Augenblicke haben* має близьке сигніфікативно-денотативне значення «nur zeitweilig klare Gedanken fassen können; (scherzhaft) einen guten Einfall haben»: *So alle paar Wochen, sagt er, hat sie ein paar lichte Augenblicke* [13]. Англійський та німецький відповідники належать до міжстильових одиниць, збігається і їхня емоційно-експерсивна конотація (вияв радості за образом вирішення проблеми, успіху). Однак різняться структурно-граматична організація та компонентний склад наведених прикладів. В англійській мові структурна модель досліджуваного ІФ виглядає так: іменник + дієслово (де маємо зв'язок речення, а не словосполучення), а в німецькій – приєдник + іменник + дієслово (де дієслово є головним у моделі). За компонентним складом маємо розбіжності у плані вираження: в англійському фразеологізмі це *light, dawn*, тоді як в німецькій – *die Augenblicke, haben*. В українській мові відсутній фразеологічний аналог, натомість маємо лексичний відповідник *освіяти*, який реалізує значення «несподівано з'являтися, приходити (про думку, догадку)»: *Усіх разом освіта одна думка* [7].

Ще одним прикладом фразеологічних аналогів другої підгрупи вважаємо ІФ *як грим серед ясного неба* («несподівано, раптово, зненацька»: *Однак новина впала, як грим із ясного неба* [7], *a bolt from the blue* («a sudden and unexpected event»: *The job came like a bolt from the blue* [10]) vs. *Erleuchtung kommen* («plötzliche Erkenntnis, Eingebung»: *Ihr kam eine Erleuchtung* [9]), де знаходимо розбіжності лише у структурно-граматичній організації досліджуваних фразеологізмів (в українській мові – іменник + приєдник + приєдник + іменник (субстантивний клас, зв'язок словосполучення), в англійській – іменник + приєдник + іменник (субстантивний клас, зв'язок словосполучення), у німецькій – іменник + дієслово (зв'язок речення)) та компонентному складі. Причому фразеологізм *Erleuchtung kommen* виступає фразеологічним аналогом другої підгрупи щодо відповідників української та англійської мов, тоді як фразеологічні одиниці *як грим серед ясного неба* та *a bolt from the blue* між собою вступають у співвідношення часткових еквівалентів першої підгрупи.

Уважаємо, що ІФ *Боже провидіння* «дія уявної надприродної істоти, Бога, вищої сили»: *Не слід бачати в цьому звертанні Хмельницького до Росії акт якогось провидіння* [7], *a little bird* «an undisclosed source; a secret witness; intuition an expression indicating that the speaker knows a secret or other confidential matter by virtue of intuition or some undisclosed source»: *We bear our civil swords and native fire. As far as France. I heard a bird so sing whose music, to my thinking, pleased the king* [8], *eine glückliche Hand bei etwas haben* «bei etwas besonderes Geschick

haben, intuitiv richtig handeln»: *Bei der Auswahl der Bewerber hätte er keine glückliche Hand* [9] належать до фразеологічних аналогів другої підгрупи. За умови однакового сигніфікативно-денотативного значення, спільної емоційно-експресивної конотації (вияв радості за образом везіння, успіху), різняться компонентний склад та структурно-граматична організація досліджуваних ІФ: в українській та англійській мовах – прикметник + іменник, у німецькій – дієслово + прикметник + іменник + прийменник.

Ірраціональні фразеологізми *збитий із пантелику* – «який спантеличився, заплутався або дезорієнтувався»: *Chi то збитою з пантелику, чи то це роздратованішою почувала вона себе після цієї сумбурної й не зовсім зрозумілої розмови* [7], *be at a stand* «be perplexed and unable to take action»: *The Country Parson being to administer the Sacraments, is at a stand with himself, how or what behavior to assume for so holy things* [8], *jemandem den Kopf verrücken* «das Gehirn durcheinander bringen, verrückt machen»: *Da hat mir dann der Doktor geraten, ich sollte das Studieren aufgeben, das täte mir den Kopf alls noch mehr verrücken* [9] належать до другої підгрупи фразеологічних аналогів, у яких знаходимо відмінності у структурно-граматичній організації (в українській – дієприкметник + прийменник + іменник, в англійській – дієслово + прийменник + іменник, в німецькій – дієслово + іменник) та компонентному складі.

Специфіку вияву ірраціонального у фразеологічних системах досліджуваних мов відображено у безеквівалентних ІФ. Наприклад, англійський ірраціональний фразеологізм на позначення поведінки людини *by the seat of one's pants* «by instinct rather than logic or knowledge»: *Pilots who are in fog and using only instruments are flying by the seat of their pants* [8] українською та німецькою мовами можна передати описовими конструкціями на кшталт *зробити щось за допомогою інтуїції, etwas mit der Intuition machen*. Той самий компонентний склад за допомогою такої описової конструкції не вдається передати, а емоційно-експресивна конотація значно послаблена при повному переданні сигніфікативно-денотативного значення. Ірраціональний фразеологізм *a nut case* «*fig. a crazy person; an irrational person*»: *Bob is acting stranger and stranger. He is turning into a real nut case* [10], що також надає специфічну характеристику поведінці людини, вважаємо безеквівалентним, оскільки українською та німецькою мовою цей зворот можна передати лише дескриптивними конструкціями на кшталт *божевільна людина, verrückter Mann* тощо.

Висновки. Розвідка мала на меті схарактеризувати типи міжмовних співвідношень ірраціональних фразеологізмів – усталених словосполучень, які позначають стан, у якому людина не може пояснити та осягнути причини своїх учинків, думок, здогадок тощо.

Зіставний аналіз було здійснено на матеріалі української, англійської та німецької мов з опорою на семантичний, структурно-граматичний та компонентний аспекти. Кожний з аспектів передбачав власний набір параметрів дослідження: сигніфікативно-денотативне значення, суб'єктивно-оцінна, функціонально-стилістична, емоційно-експресивна конотації (семантичний аспект), структурна модель (структурно-граматичний аспект), компонентний склад (компонентний аспект).

Виокремлено такі групи відповідників ірраціональних фразеологізмів: повні еквіваленти; часткові еквіваленти, що

розрізняються одним компонентом суміжної семантики за наявності варіантних компонентів; часткові еквіваленти, що мають деякі морфологічні розбіжності; фразеологічні аналоги з приблизною схожістю структурно-граматичної організації та компонентного складу; фразеологічні одиниці з різною структурно-граматичною організацією та різним компонентним складом; безеквівалентні відповідники.

Результати дослідження показали, що з усіх проаналізованих фразеологічних одиниць найбільший пласт займають фразеологічні аналоги (38%) та часткові еквіваленти (32%). Дещо менша частка належить безеквівалентним фразеологічним одиницям – 15% та повним еквівалентам – 15%.

Аналіз демонструє, що у зв'язку із розбіжностями у системі уявлень про ірраціональне (незбагненне) та його імплементацію у свідомості носіїв зіставлюваних мов не характерні абсолютно тотожні фразеологічні еквіваленти. Результати дослідження показують, що концепт ІРРАЦІОНАЛЬНІСТЬ по-різному презентований ірраціональними фразеологізмами, що зумовлено особливостями світосприймання (зокрема у способах осмислення ірраціонального) та культурними розбіжностями представників українського, англійського та німецького народів.

Відтворення специфіки національно-мовної картини світу визначає доцільність подальших досліджень ірраціональних фразеологізмів в ономаціологічному та епідигматичному аспектах.

Література:

1. Арсентьева Е. Сопоставительный анализ фразеологический единиц. Казань: Изд-во Казанского университета, 1989. 130 с.
2. Скар В. Глагольные соматические фразеологизмы современного английского языка (в сопоставлении с однотипными единицами украинского языка) : Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Нежин, 1978. 25 с.
3. Райхштейн А. Сопоставительный анализ немецкой и русской фразеологии. Москва: Высшая школа, 1980. 143 с.
4. Порожнюк А., Горбань В. Міжмовні семантичні співвідношення фразеологізмів, що характеризують людину в українській, російській та німецькій мовах. URL: <http://zum.onu.edu.ua/index.php/main/article/view/66>.
5. Радіонова К. Типи міжмовної семантичної кореляції стійких компаративних одиниць в англійській, французькій, українській, російській мовах (на прикладі компаративем на позначення здібностей людини). URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v19/part_1/35.pdf.
6. Popović M., Trostinska R. Vizualnost u frazeologizmima. Zagrebački pojmovnik kulture 20. stoljeća: Vizualnost // ured. A. Flaker i J. Užarević. Zagreb: Filozofski fakultet, naklada Slap, 2003. S. 667-674.
7. Академічний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>.
8. The Free Dictionary by Farlex / URL: <https://www.thefreedictionary.com>.
9. Das große Wörterbuch der deutschen Sprache Duden. URL: <https://www.duden.de>.
10. The Oxford English Dictionary. URL: <https://www.Oxforddictionaries.com/>.
11. Die Wörterbücher und Nachschlagewerke. URL: <http://www.woerterbuchnetz.de/>.
12. Das Wörterbuch Redensarten – Index. URL: <https://www.redensarten-index.de/suche.php>.
13. Das Wörterbuch Wortbedeutung.info. URL: <http://www.wortbedeutung.info/>.

Кинашук А. В. Типы межъязыковых соотношений иррациональных фразеологизмов (на материале украинского, английского и немецкого языков)

Аннотация. Статья посвящена описанию типов межъязыковых соотношений иррациональных фразеологизмов на материале украинского, английского и немецкого языков. В исследовании выделена новая тематическая группа фразеологизмов – иррациональные фразеологизмы – и осуществлен их сопоставительный анализ по семантическим, структурно-грамматическим и компонентным составам. Установлено, что межъязыковые соотношения иррациональных фразеологизмов украинского, английского и немецкого языков представлены полными эквивалентами, частичными эквивалентами, фразеологическими аналогами и безэквивалентными фразеологическими единицами.

Ключевые слова: иррациональные фразеологизмы, межъязыковые соотношения, полный эквивалент, частич-

ный эквивалент, фразеологический аналог, безэквивалентные фразеологические единицы.

Kinashchuk A. Types of cross-linguistic correlations of irrational phraseological units (based on the Ukrainian, English and German languages)

Summary. The study deals with the description of cross-linguistic correlations of irrational phraseological units based on the Ukrainian, English and German languages. A new thematic group of irrational phraseological units has been singled out. The contrastive analysis of irrational phraseological units is undertaken within the semantic, structural, grammatical, and componential aspects. The cross-linguistic correlations of irrational phraseological units in the Ukrainian, English and German languages prove to be reduced to the total and partial equivalents, phraseological analogues, and non-equivalent phraseological units.

Key words: irrational phraseological units, cross-linguistic correlations, total equivalents, partial equivalents, phraseological analogues, non-equivalent phraseological units.